

T O P L A N T I T U T A N A Ğ I

Toplantının tarihi

Ve zamanı : 15 Nisan 2013, Saat: 10.00

Yeri : Paris Bölge Mahkemesi (Tribunal de Grande Instance)
Mali ve İktisadi Suçlar Birimi

Toplantının amacı : CAS Fransa Çalışma Ziyareti-Bilgi ve tecrübe paylaşımı

Katılımcılar :

a)Fransa adına;

1)Alain PHILIBEAUX, Paris Bölge Mahkemesi 1. Başkan Yrd.

2)Guillaume DAIEFF, Paris Bölge Mahkemesi Başkan Yrd.

b)Avrupa Konseyi Proje Bürosu adına;

1)Başak MARAŞLIOĞLU, Ankara Bürosu

2) Camille GANLOFF, Strazburg Bürosu

c)Türkiye adına;

1)Mehmet POLAT, UHDİGM Genel Müdür Yardımcısı

2)Harun MERT, UHDİGM Genel Müdür Yardımcısı

3)Feyzullah TAŞKIN, UHDİGM Daire Başkanı

4)Mustafa Burak ÇİL, UHDİGM Tetkik Hakimi

5)Mehmed YERLİKAYA, UHDİGM Tetkik Hakimi

6)Ramazan GÜRKAN, CİGM Tetkik Hakimi

7)Ömer Faruk KURŞUN, Yargıtay CGK Tetkik Hakimi

8)Zeynep ŞAHİN, Ankara Hakimi

9)Hamza YALÇINKAYA, Ankara Hakimi

10)Prof. Dr. Durmuş TEZCAN, Akademisyen, İstanbul Kültür Üniversitesi

11)Yrd. Doç. Dr. Timuçin KÖPRÜLÜ, Akademisyen, Uludağ Üniversitesi

Tercüman :

Canan TOLLU

E L E A L I N A N K O N U L A R

Toplantı, Sayın PHILIBEAUX ve Sayın DAIEFF'in, kısa birer açılış konuşması yapmalarının ve kendilerini tanıtımalarının ardından, Sayın POLAT'ın Türk heyeti adına bir karşı konuşma yapması ve Türk heyetini tanıtması ile başlamış ve Fransız katılımcıların, görev yapılan birim ve Fransız yargı sistemi hakkında kısa bir bilgi vermeleri ile devam etmiştir.

Sayın PHILIBEAUX, ziyaret edilen birimin "örgütlü suçlar veya büyük malî suçlar" üzerinde çalışma yapan özel birim olduğunu, Fransa'da bu nitelikte, bölge esasına göre görev icra eden 7 farklı özel görevli mahkeme olduğunu, bu mahkemeden farklı olarak, terör suçları ile ilgili olarak faaliyet gösteren ve görev alanı ülkenin tümünü kapsayan başka bir özel yetkili mahkeme daha olduğunu ifade ederek, ziyaret edilen birim hakkında kısa bir izahatta bulunmuştur.

Sayın DAIEFF ise, Fransa'da adlî bir soruşturmayı, soruşturmanın içinde bulunduğu merhaleye göre savcı ve sorgu hâkiminin yürüttüklerini, sorgu hâkiminin soruşturma esnasında arama, el koyma, iletişimin tespiti gibi koruma tedbirlerinin uygulanmasına gerek görülen hallerde soruşturma makamı olarak hareket ettiğini, gözaltı gibi şüpheliyi hürriyetinden mahrum bırakan tedbirlerin uygulanmasına gerek görülmesi halinde bununla ilgili kararı sorgu hâkimi ve özgürlükler hâkiminin

beraber aldıklarını, sorgu hâkiminin başka ülkelerde savcılara verilen görevlerin birçoğunu yerine getirdiğini, kovuşturma aşamasına geçilmesi için yeterli delil olup olmadığı ile iddianame tanzimi işlerinin de sorgu hâkiminin sorumluluğunda bulunduğunu, tüm tahkikat işlemlerinde gizliliğin esas olduğunu (sorgu hâkimi görev icra ettiği sürece savunma makamının da soruşturma evrakını inceleyemeyeceği ifade edilmiştir.), soruşturma aşamasını ilgilendiren bir adlî yardımlaşma talebi alındığında, adlî yardımlaşma evrakının, talebin niteliğine göre bir savcı veya sorgu hâkimine tevdi edildiğini ifade etmiştir.

Yeniden söz alan Sayın PHILIBEAUX, yapılan anlatıma ek olarak, Fransız Hukukunda savcının görev alanının sınırlı olduğunu, “aktif ve saldırgan” nitelikteki (konuşmacının ifadesi aynen yazılmıştır.) tedbirlerin sorgu hâkimi kararı ile yerine getirilebileceğini, savcının bu tür kararları verme yetkisinin olmadığını, Fransa’da tarihî sebeplerle kamusal özgürlüklerle soruşturmanın amacı arasında bir denge kurulması ihtiyacının sorgu hâkimliği makamını güçlendirmek suretiyle yerine getirildiğini anlatarak, kendilerine gelen bir adlî yardımlaşma talebindeki “basit işlemlerin” (konuşmacının ifadesi aynen yazılmıştır.) savcılık makamına havale edildiğini, koruma tedbirlerinin uygulanması gereken hallerde, adlî yardımlaşma talebinin sorgu hâkimine havale edildiğini, savcı ve sorgu hâkiminin bağlı oldukları asliye mahkemesinin yer itibarıyla yetkili olduğu coğrafi bölgede faaliyet gösterebileceklerini ifade etmiştir.

Bu aşamadan sonra, soru-cevap kısmına geçilmiş olup, şu sorular sorularak, şu cevaplar alınmıştır:

1. Soru : Arama, el koyma, malvarlığının dondurulması taleplerinin yerine getirilmesinde aranan şartlar nelerdir? (Sayın MERT tarafından sorulmuştur.)

1.Cevap : Fransa’ya gelen bu tür talepler, Fransa’nın taraf olduğu uluslararası anlaşmalar, Fransız iç hukuku, CİKAYAS Ek-1 sayılı protokol ve 141 sayılı sözleşme hükümlerine göre yerine getirilmektedir. Fransa’daki el koyma koşulları çok ayrıntılı olduğundan, bu tür taleplerde, talebe konu emvalin suçtan kaynaklandığının veya suçun işlenmesinde kullanıldığının veya suçtan meydana geldiğinin ya da suçtan elde edilen kazanç olduğunun ispatlanması, suç ve talep konusu arasında “illiyet bağı” kurulması gerekmektedir.

Bununla birlikte bir aracın, uyuşturucu madde kaçakçılığında kullanıldığı ileri sürülürse, Fransa “güven esasına göre de” (konuşmacının ifadesi aynen yazılmıştır.) işlem yapabilmektedir. Güven esasını, talep eden ve edilen ülke arasındaki ikili adlî yardımlaşma geleneği belirlemektedir. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplanmış ve Fransa’nın bu tedbirlerin uygulanmasında Anglosakson ülkelerden daha az kriter aradığı ifade edilmiştir.)

2.Soru : Arama, el koyma, malvarlığının dondurulması taleplerinin yerine getirilmesinde, talep eden ülkeye göre farklı uygulamalar mevcut mudur? (Sayın MERT tarafından sorulmuştur.)

2.Cevap : Fransa, talepleri yerine getirirken, talep eden ülke ile arasındaki adlî işbirliği geçmişini dikkate almaktadır. Nitekim Schengen alanında, Mahkemeler arasında merkezî makamın müdahalesi olmadan, bu tür taleplerin infazı için doğrudan yazışma yapılabilmektedir. Bu ülkelerden gelen talepler dışındaki adlî yardımlaşma talepleri, merkezî makamdan geçmek zorundadır. Merkezî makamdan geçen talepler, tevdi edildiği yargı birimi tarafından ayrıca “hukuka uygunluk denetiminden de” geçirilmektedir. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplanmıştır.)

3.Soru : El koymaya ilişkin adlî yardımlaşma taleplerinde garanti istenmekte midir? (Sayın YERLİKAYA tarafından sorulmuştur.)

3. Cevap : Güvence istenmemekte, bunun yerine talebin hukukî dayanaklarının ayrıntılı olarak incelenmesi tercih edilmektedir. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplanmıştır. Sayın DAIEFF, cevaba ek olarak, İsrail gibi Fransa'dan güvence isteyen devletlere karşı "mütekabiliyet prensibi" gereği güvence istendiğini; ancak genel kuralın güvence istenmemesi olduğunu ifade etmiştir.)

4. Soru : Adlî yardımlaşma taleplerini yerine getirirken mütekabiliyet aranmakta mıdır? (Sayın TEZCAN tarafından sorulmuştur.)

4. Cevap : Söz alan Sayın DAIEFF tarafından, sorunun "Adlî Yardımlaşma Bürosu'nun görev alanında olduğu" ifade edildikten sonra, Sayın PHILIBEAUX tarafından, hukuk metinlerinin lafızları yanında ruhları ile birlikte yürürlükte olduğu, işbirliğinin karşılıklı iyi niyet prensiplerine göre yürüyebileceği yönünde ek anlatım yapılmıştır.

5. Soru : El koyma işleminden sonra, uzun bir süre geçmesi halinde malvarlığı yönetim süreci nasıl işlemektedir? (Sayın POLAT tarafından sorulmuştur.)

5. Cevap : Bu işlemi kısa adı AGRASC (Suç Teşkil Eden Malvarlığının Yönetimi Birimi) olan bir birim yapmaktadır. Birim, Adalet Bakanlığı ve Ekonomi ve Mali İşler Bakanlığı personelinden oluşan karma bir yapıya sahip olup, birimin başında bir hâkim bulunmaktadır. (Sayın DAIEFF tarafından cevap verilmiştir.)

6. Soru : Terör kaynaklı bir soruşturmada el koyma talebi işlemleri hakkında daha ayrıntılı bilgi verebilir misiniz? (Sayın POLAT tarafından sorulmuştur.)

6. Cevap : Fransa'da terör suçları ile ilgili farklı bir mevzuat ve Paris mahkemesi içinde bu işlemlerle görevlendirilmiş ayrı bir mahkeme birimi bulunmakta olup, bu birim tüm Fransa için yer itibarıyla yetkilidir. Bir terör soruşturmasında da, genel soruşturmadaki usullere göre işlem yapılacaktır. Genel usullerden tek fark, burada işlemi terör suçları ile özel olarak görevlendirilmiş Paris mahkemesinin yapacak olmasıdır. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplandırılmış olup, diğer Avrupa ülkelerindeki AGRASC muadili kuruluşlarla aralarında el konulan malvarlığının yönetimi ve tasfiyesi bakımından sıkı bir işbirliği olduğu vurgulanmış ve konunun ayrıntısı için AGRASC'la temas kurulmasının yararlı olabileceği vurgulanmıştır.)

7. Soru : AGRASC ve MASAK arasında işbirliği bulunmakta mıdır? (Sayın TEZCAN tarafından sorulmuştur. Sorunun sorulmasını takiben, Sayın MERT tarafından MASAK'ın idarî nitelikte bir birim olduğu, işin adlî boyutu ile ilgili olarak SUGGAM –Suç Gelirleri Geri Alım Merkezi- adı altında bir birimin kurulması için proje yürütüldüğü ifade edilmiştir.)

7. Cevap : AGRASC, mahiyeti itibarıyla idarî bir birim olup, malvarlığı yönetimi yapmaktadır. Ayrıca polis birimleri içinde de, MASAK benzeri olacak şekilde suçtan kaynaklanan malvarlıklarının tespiti görevini üstlenen bir birim bulunmaktadır. Bu birimde, polis teşkilatı, gümrük muhafaza teşkilatı ve vergi teşkilatı birlikte görev yapmaktadır. (Açıklama Sayın PHILIBEAUX tarafından yapılmıştır. Açıklamayı takiben, Sayın POLAT tarafından MASAK'ın özellikle

terör suçları ile ilgili olarak Genel Müdürlüğümüzden destek aldığı yönünde kısa bir izahat yapılmıştır.)

8. Soru : Soru listesinin "Talebin iletilmesi-alınması" alt başlıklı 34, 35 ve 36. Soruları. (Sayın PHILIBEAUX tarafından soru sorulmadan izahat yapılmak istenmiştir.)

8. Cevap : INTERPOL, bir polis işbirliği örgütüdür. İstisnai haller dışında adlî yardımlaşma taleplerinin iletilmesinde kullanılamaz. Adlî makamlar arasındaki işbirliği ise ikili ve çoklu anlaşmalara göre cereyan etmekte olup merkezî makamlar görevlendirilmiştir. İvedi hallerde uzun süren resmî yolların yarattığı sıkıntıların bertaraf edilebilmesi için, bazı adlî yardımlaşma taleplerini Fransız mahkemeleri doğrudan cevaplama yoluna gidebilmektedir. Bununla birlikte, Avrupa hukuk sistemi içinde yer alan "tanıdığımız" (konuşmacının ifadesi aynen yazılmıştır.) ülkeler dışındaki ülkelere gelen adlî yardımlaşma taleplerinde, muhatap makamın kim olduğunun belirlenmesinde sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu nedenle Fransa'da "bağlantı noktası-irtibat hâkimi" uygulaması başlatılmıştır. Bir süredir Türkiye'de de böyle bir birim görev yapmakta olup, acil talepleri bağlantı noktaları üzerinden göndermekte yarar görülmektedir. (İzahat Sayın PHILIBEAUX tarafından yapılmıştır. İzahati takiben, Sayın POLAT tarafından, Fransız İrtibat Hâkimi CODOL'un ülkemizde görev yapmasından duyulan memnuniyet ifade edilerek, Türkiye'nin de benzeri bir sistemi benimsediği, bir süredir aralarında Fransa'nın olduğu adlî işbirliğinin yoğun olduğu bazı ülkeler ve önemli uluslararası kuruluşlarda adlî müşavir görevlendirildiği, halen Hâkim Abdullah AYDIN'ın Paris Adalet Müşaviri olarak görev yaptığı; ancak bir sağlık mazereti nedeniyle heyetimize iştirak edemediği bilgisi verilmiştir.)

İzahati takiben, Sayın DAIEFF tarafından, Fransız adlî makamlarının doğrudan İstanbul'a göndereceği bir adlî yardımlaşma talebinin ikmal edilip edilmeyeceğinin sorulması üzerine, Sayın POLAT tarafından, ülkemizde uluslararası adlî yardımlaşmadan UHDİGM'in sorumlu olduğu bilgisi verilmiş ve sadece evrak üzerinden yürüyen çalışmaların verimli sonuç doğurmasının mümkün olmadığını bilincinde bulunduğu, işbirliğinin ve bilhassa şahıslararası ilişkinin de geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Sayın PHILIBEAUX karşılık olarak, önerinin takdirle karşılandığını belirtmekle birlikte, şahıslararası ilişkinin geçici olduğu, kendilerinin modern iletişim araçları ile doğrudan iletişim kurmaya daha çok önem verdikleri yönünde bir açıklama yaparak, her adlî yardımlaşma talebinde, dosya ile doğrudan ilgilenen bir kişinin iletişim bilgilerine de yer verilmesi, özellikle nitelikli işlerde böyle bir yöntemin benimsenmesinin gerektiği hususlarını ifade etmiş ve Fransa'da kendilerinin böyle bir çalışma usulü benimsediklerini belirtmiştir.

9. Soru : Söz alan Sayın TAŞKIN, Sayın PHILIBEAUX'un INTERPOL hakkındaki açıklamalarına karşılık olarak, adlî yardımlaşma işlemlerinde kuralın merkezî makamlar arasında yazışma yapılması olduğunu, bunun istisnasının CİKAYAS 15/2'de düzenlendiğini, bu istisnanın gerçekleşmesi halinde adlî makamla doğrudan yazışma yapılsa dahi, cevabın merkezî makam üzerinden gideceğini vurgulayarak, Fransız uygulaması hakkında bilgi talep etmiştir.

9. Cevap : Fransa'da da aynı sistem benimsenmiştir. Ancak adlî makamın, merkezî makamı atlayarak, talebe doğrudan cevap vermesi istenirse doğrudan cevap da verilebilecektir. Merkezî makamın atlanması suretiyle gönderilen cevabın hukukî değeri ise, talep eden tarafın yargı mercileri tarafından takdir edilecektir. (Sayın DAIEFF tarafından cevaplanmıştır. Sayın PHILIBEAUX

da yapılan açıklamaya ek olarak, Paris Bölge Mahkemesi Mali ve İktisadi Birimi'nin, talebe verilen cevabın bir kopyasını doğrudan talep eden adlî makama, ikinci kopyasını ise mutad usulle merkezî makama gönderdiğini, "kontrollü teslimatın" gerekli olduğu hallerde, mütekabiliyet prensibine göre merkezi makam atlanarak işlem yapılabildiğini ifade etmiştir.)

10. Soru : Türkiye'de bir adlî yardımlaşma kanunu hazırlığı yapılmaktadır. Bu konuda Fransız makamlarının Türk heyetine tavsiyeleri nelerdir? (Sayın GANLOFF tarafından sorulmuştur.)

10. Cevap : Burada, iki ülke arasında ilkesel bir farklılık bulunmaktadır. Fransa Adalet Bakanlığı ve adlî yardımlaşmadan sorumlu birim, böyle bir çalışmaya isteksiz davranıyor; yani yürütme yargıyı denetlemek istiyor, başka bir ülkede delil aranmasıyla ilgili sürece müdahil olunmak isteniyor. Aynı şekilde yurt dışından Fransa'ya gelen adli yardımlaşma talepleri de denetlenmek isteniyor. Bu düşünce yavaş yavaş aşılmaya başlandı. Biz, AB dışındaki ülkeler için konuşuyorum, merkezi birime bilgi vermekle yetiniyoruz. Bu bilgi ile merkezi makam istatistik tutabilir, adli yardımlaşma siyasetini belirleyebilir; ama adli yardımlaşma taleplerini bizler hukukçu olarak değerlendiririz. (Değerlendirme Sayın DAIEFF tarafından yapılmıştır. Sayın POLAT, açıklamalara iştirak ettiğini beyan etmiştir. Sayın PHILIBEAUX da benzeri ifadeler kullanarak, uluslararası adli yardımlaşma rejiminin amacının, adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak olduğuna dikkat çekmiş ve soru listesinde bulunan 44 ilâ 48. Sorulara atfen, ayrıntı vermeksizin, videokonferans yöntemini desteklediğini ifade etmiştir.)

11. Soru : Türkiye'den Fransa'ya uyuşturucu madde gönderildiğinde, bu Türkiye için "ihraç" Fransa için "ithal" olacaktır. Bu durumda, her iki ülke adlî makamları soruşturma yapmaya başlarsa ve Fransa'ya bir adlî yardımlaşma talebi iletilirse, "ne bis in idem" ilkesinin ihlal edildiği düşünülür mü? (Sayın MERT tarafından sorulmuştur.)

11. Cevap : Bir dosya tamamlanmadığı, nihai karar verilmediği sürece ne bis in idem ilkesi söz konusu olmayacağı için, her iki dosya derdest olduğu sürece adlî yardımlaşma talebi yerine getirilecektir. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplanmıştır.)

12. Soru : Aynı değerlendirme, uyuşturucu madde naklinde kullanılan araçla ilgili talepler için de geçerli midir? (Sayın MERT tarafından sorulmuştur.)

12. Cevap : Burada olguları ve kişileri birbirinden ayırmakta fayda olduğunu düşünüyorum. Her iki ülkenin adlî makamları olguları araştırabilir; ancak aynı olgu ve aynı kişi için ikinci mahkumiyet sonucunu doğuracak işlemler yapılamaz. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplanmıştır.)

13. Soru : Adli yardımlaşma taleplerinin yerine getirilmesinde çifte cezalandırılabilirlik şartı aranmakta mıdır? (Sayın MERT tarafından sorulmuştur.)

13. Cevap : Aranmaktadır. (Sayın PHILIBEAUX tarafından cevaplanmıştır. Sayın DAIEFF, cevabı "bu konuda konvansiyonun 5. Maddesinde sayılan istisnai haller için çifte cezalandırılabilirliğin arandığı, daha hafif haller için aranmadığı, ayrıca suçun maddi unsurlarına bakılarak, eylemin başka bir suç tipine uygun düşmesi ihtimalinin de göz önüne alınabileceği" şeklinde düzeltmiştir.)

Toplantı, Sayın POLAT tarafından bir teşekkür konuşması yapılması ve muhataplarına hediye takdiminde bulunulması ile sona ermiştir.